

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА
на дисертацію Гуменного Михайла Івановича
на тему «ІНТЕГРАЦІЯ ЕКСПЕРТНО-АНАЛІТИЧНИХ
ІНСТРУМЕНТІВ В МЕНЕДЖМЕНТ ЗЕМЕЛЬНИХ ТА МАЙНОВИХ
РЕСУРСІВ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ», подану на здобуття
наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Актуальність теми дослідження. Раціональне управління ресурсами аграрних підприємств є основою забезпечення їх довготривалого, ефективного та стабільного функціонування та розвитку. При цьому основою ресурсного забезпечення аграрних підприємств та об'єднань є земельні ресурси, які визначають специфіку їх діяльності, галузеву приналежність та товарну спеціалізацію. Система організаційно-економічних та організаційно-правових відносин, які регулюють сферу обігу та використання земельних ресурсів в сільськогосподарському виробництві характеризується наявністю складних конструкцій орендних правовідносин, які регламентують реалізацію права користування земельними ділянками сільськогосподарського призначення, а також недостатньою врегульованим характером обігу сільськогосподарських угідь в умовах припинення дії мораторію на їх продаж. За таких умов набуває особливого значення наукове пророблення архітектури, архітектоніки та типології механізмів управління земельними ресурсами аграрних підприємств, які б дозволяли їм здійснювати ефективну діяльність та поступальний розвиток. Вказане переконує в актуальності обраного напрямку та конкретизації предметної сфери й теми дисертації М.І. Гуменного.

Дисертація виконана у відповідності до планів науково-дослідної роботи Міжнародного університету бізнесу і права за темою «Механізми і чинники активізації сталого розвитку макроекономічних процесів в Україні» (номер державної реєстрації 0116U0022610). В межах цієї теми автор провів

теоретичний аналіз та розробив практичні рекомендації з інтеграції експертно-аналітичних інструментів в механізми та системи управління земельними та майновими ресурсами аграрних підприємств.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність. Ознайомлення з дисертацією переконує, що автор продемонстрував глибоке розуміння предмету дослідження, яке ґрунтується на всебічному вивченні теоретичних засад розв'язання поставленого наукового завдання. Список використаних джерел налічує 213 найменувань, серед яких наявні праці провідних фахівців з економічної теорії, аграрної економіки, менеджменту, землеустрою та землекористування, а також нормативні, законодавчі та аналітичні матеріали. Автором коректно ідентифікована предметно-об'єктна сфера, чітко побудована та дотримана логіко-структурна схема, грамотно сформульовані мета та завдання дослідження. Вказане дозволило раціонально застосувати загальні та спеціальні методи дослідження, що забезпечило цілісне та повне обґрунтування винесених на захист наукових положень, висновків та рекомендацій. Зміст дисертації повною мірою відповідає обраній темі дослідження. Обґрунтовані в дисертації рекомендації пройшли виробничу апробацію, що підтверджується відповідними документами. Отже, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, пропозицій та рекомендацій дисертаційної роботи Гуменного М.І. не викликає сумнівів.

Ступінь новизни наукових положень. Наукова новизна дисертації М.І. Гуменного полягає в отриманні нового вирішення важливого науково-практичного завдання щодо обґрунтування теоретично-методичних та прикладних засад інтеграції експертно-аналітичного інструментарію в менеджмент земельних та майнових ресурсів аграрних підприємств. Особливої уваги заслуговують такі винесені на захист положення наукової новизни:

- вперше обґрунтовано концептуальні засади побудови та функціонування механізмів управління земельними ресурсами аграрних підприємств, в основі яких лежить застосування експертно-аналітичного

інструментарію визначення вартісних характеристик земельних ресурсів, управління капіталізацією, ефективністю та конкурентоспроможністю аграрних підприємств;

- удосконалено методичний підхід до використання експертно-аналітичних інструментів в менеджменті земельних та майнових ресурсів аграрних підприємств, в основі якого лежить визначення вартісних показників оцінки вказаних ресурсів у співвіднесенні з рівнем економічної ефективності їх функціонування та пошук резервів зростання результативності використання ресурсів з огляду на досягнення стратегічних цілей розвитку підприємства;

- удосконалено методичний підхід до визначення економічної ефективності експлуатації земельних угідь аграрними підприємствами, в основі якого лежить визначення питомих показників результативності та ефективності господарської діяльності з їх коригуванням на оціночну вартість земельних ресурсів та їх питому вагу в капіталі суб'єкта економічних відносин;

- удосконалено організаційні підходи до стратегічного управління використанням земельних ресурсів аграрних підприємств шляхом ідентифікації стратегічних альтернатив у підвищенні ефективності землекористування;

- розвинуто наукове тлумачення дефініцій «земельні ресурси» та «майнові ресурси» шляхом ідентифікації їх ролі та значення у формуванні ресурсного та економічного потенціалів аграрного підприємства через призму застосування релевантних методичних підходів та прийомів до їх оцінювання за допомогою експертно-аналітичних інструментів;

- набули подальшого розвитку організаційні підходи до застосування експертних та аналітичних інструментів оцінювання потенціалу ефективності використання земельних та майнових ресурсів аграрних підприємств, в основі яких лежить застосування вказаних інструментів для формування інформаційної бази прийняття стратегічних рішень;

- набула розвитку ідентифікація структурних особливостей систем

менеджменту земельних та майнових ресурсів аграрних підприємств шляхом окреслення функціональних зон прийняття рішень щодо змін у використанні вказаних типів ресурсів підприємств з огляду на вирішення завдань підвищення економічної ефективності основної діяльності та стабілізації розвитку й отримання належних економічних результатів.

Повнота викладення у відкритому друку наукових положень дисертації. За темою дисертації автором опубліковано 10 наукових праць (у тому числі 8 одноосібних) загальним обсягом 3,34 друк. арк., з них 6 статей у наукових фахових виданнях, 1 стаття у зарубіжному науковому періодичному виданні та 3 публікації в інших виданнях. Діючі вимоги МОН України до кількості та видів публікацій, які відображають матеріали та результати дослідження у відкритому друці, дотримано. Автореферат відображає зміст дисертації.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертація Гуменного Михайла Івановича на тему «Інтеграція експертно-аналітичних інструментів в менеджмент земельних та майнових ресурсів аграрних підприємств» складається із вступу, трьох розділів, висновків, викладена на 200 сторінках, у тому числі основного тексту 175 сторінок, включає 14 таблиць та 33 рисунки.

У першому – теоретичному - розділі розглянуто сутнісно-змістові ознаки та особливості земельних й майнові ресурси аграрних підприємств в системі їх ресурсного потенціалу, ідентифіковано структуру систем менеджменту земельних та майнових ресурсів аграрних підприємств, а також окреслено склад та особливості експертно-аналітичних інструментів планування та контролю в системи менеджменту земельних та майнових ресурсів аграрних підприємств.

У другому – аналітичному – розділі наведено результати аналізу динаміки економічної ефективності використання земельних ресурсів аграрними підприємствами та експертно-аналітичного оцінювання її рівня, ідентифіковано тенденції застосування експертних та аналітичних інструментів оцінювання потенціалу ефективності використання земельних

та майнових ресурсів аграрних підприємств, а також визначено екологічних наслідків змін у землекористуванні аграрних підприємств на основі їх експертно-аналітичної оцінки.

У третьому – рекомендаційному – розділі розглянуто побудову механізмів управління земельними ресурсами аграрних підприємств на основі застосування експертно-аналітичних інструментів, визначено особливості планування та організації використання земельних та майнових ресурсів аграрних підприємств, а також ідентифіковано організаційні засади управління змінами в системі менеджменту земельних та майнових ресурсів аграрних підприємств.

Дисертація Гуменного Михайла Івановича «Інтеграція експертно-аналітичних інструментів в менеджмент земельних та майнових ресурсів аграрних підприємств» за обраною темою, постановкою наукового завдання, сутністю винесених на захист положень та змістом матеріалів дослідження відповідає паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Обсяг та оформлення дисертації є такими, що відповідають діючим вимогам МОН України.

Практична цінність результатів дослідження. Результати дисертації можуть бути використані аграрними підприємствами та об'єднаннями, органами державного управління агропромисловим розвитком при реалізації проектів та програм в сфері інноваційно-інвестиційної діяльності. Рекомендації автора та окремі результати дослідження використовуються підприємствами, органами державного управління, а також у навчальному процесі в закладі вищої освіти, що підтверджено відповідними документами.

Зауваження до дисертаційної роботи. Не дивлячись на достатньо високий рівень підготовки дисертаційної роботи необхідно звернути увагу на наявні в ній окремі недоліки та дискусійні положення:

1. З огляду на формулювання предметно-об'єктної сфери дослідження автору доцільно було б в теоретичному розділі дисертації навести визначення дефініції «менеджмент земельних та майнових ресурсів», а не обмежуватися ідентифікацією самих ресурсних складових економічного потенціалу

аграрних підприємств.

2. При обґрунтуванні архітектури механізмів управління використанням земельних та майнових ресурсів аграрних підприємств, виконану у першому розділі дисертації, автору слід було б ретельніше підійти до ідентифікації інструментів, засобів та зв'язків керуючої та керованої систем з визначенням місця серед них експертно-аналітичних інструментів з огляду на обрану предметну сферу дослідження.

3. Покращило б якість аналітичної частини дослідження наведення отриманих за допомогою експертно-аналітичних методів прогнозних показників збільшення вартості бізнесу та інвестиційної привабливості аграрних підприємств, яке на думку автора відбуватиметься внаслідок припинення мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення.

4. Застосована автором структуризація напрямів застосування експертно-аналітичного інструментарію оцінки земельних угідь аграрних підприємств потребує уточнення в частині функціонального зв'язку зі сферами оцінювання відповідних компонент ресурсного потенціалу.

5. Доцільно було б більш докладно у рекомендаційному розділі роботи розглянути типологію та відмінності ґрунтозахисних та ґрунтоохоронних заходів, покликаних на думку автора сприяти досягненню екологічних результатів землекористування аграрних підприємств.

Вказані зауваження не заперечують можливості існування авторського бачення шляхів вирішення формалізованої наукової проблеми.

Висновок про відповідність дисертації вимогам МОН України.
Дисертація Гуменного Михайла Івановича «Інтеграція експертно-аналітичних інструментів в менеджмент земельних та майнових ресурсів аграрних підприємств» за змістом і оформленням відповідає діючим вимогам, що встановлені до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук у відповідності з пунктами 9, 11 та 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 (зі змінами та

доповненнями), згідно п. 2 постанови Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197 «Деякі питання присудження (позбавлення) наукових ступенів», а її автор – Гуменний Михайло Іванович – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри управління
земельними ресурсами, геодезії та кадастру
Державного біотехнологічного університету



Альона РЯСНЯНСЬКА

Підпис *Альона Ряснянська*
ЗАСВІДЧУЮ
Керівник відділу діловодства ДБТУ
Світлана Мезгіш